

Metodologia nauk
administracyjnych 30 III

Ze względu na trudny czas pandemii koronawirusa podaję Państwu numer telefonu, za pośrednictwem którego przez cały tydzień (oprócz niedzieli) w godz. 9:30 -15:00, możecie się Państwo ze mną komunikować, ewentualnie pozostawić sms-a z prośbą o oddzwonienie (proszę nie zostawiać wiadomości na poczcie głosowej): **602 326 773.**

Prof. dr hab. Stanisław Wrzosek

Ujęcie systemowe w analizie administracji (4)

Biorąc pod uwagę ujęcie systemowe w ramach nauk administracyjnych w ramach badań nad administracją publiczną analizuje się następujące kwestie:

- 1) Określenie funkcji administracji jako systemu działającego w określonym otoczeniu zewnętrznym;
- 2) Identyfikacja elementów podsystemu strukturalnego administracji;
- 3) Określenie powiązań między tymi elementami ze zwróceniem uwagi na funkcje administracji publicznej;
- 4) Identyfikacja otoczenia zewnętrznego administracji publicznej;
- 5) Określenie funkcji otoczenia zewnętrznego na system administracji publicznej;
- 6) Określenie wzajemnych wpływów na siebie systemu administracji publicznej i jej otoczenia zewnętrznego.

Wpływ nauk prawnych na badanie administracji (1)

W ujęciu nauk prawnych (w tym administracyjnoprawnych) podstawowym kryterium odniesienia dla charakterystyki działania administracji jest prawo.

W ujęciu prawno-naturalnym prawo traktowane jest jako normy, których utworzenie zdeterminowane jest podstawowymi wartościami ludzkiej egzystencji, czyli oczywistymi zasadami kształtującymi rozumowanie ludzi. Działanie władz publicznych (w tym władz administracyjnych) niezgodne z takimi podstawowymi wartościami nie może być uważane za oparte na prawie.

Z pozytywistycznego (przeciwstawnego prawnonaturalistycznemu) punktu widzenia, prawem są jedynie odpowiednio ustanowione normy wyrażające wolę państwa. Współcześnie jednak w ujęciu prawnopozytywnym, a w szczególności w jego podejściu postmodernistycznym, poszukuje się syntezy pomiędzy podejściem pozytywistycznym i prawnonaturalnym.

W badaniu administracji publicznej z punktu widzenia stosowania i przestrzegania prawa (czyli z punktu widzenia praworządności) szczególne znaczenie ma podejście uwzględniające syntezę obu podstawowych ujęć w rozumieniu prawa.

Wpływ nauk prawnych na badanie administracji (2)

W naukach prawnych kategoria działania może być rozpatrywana w **ujęciach: historycznym, teoretycznym i dogmatycznym.**

W **ujęciu historycznym** działanie administracji badane jest zarówno w kontekście obowiązujących dawniej regulacji prawnych, jak i w kontekście formułowanych na ich temat doktryn prawnych (czyli ocen prawa).

W **ujęciu teoretycznoprawnym** przedmiotem zainteresowań badawczych jest problematyka działania administracji regulowanego prawem, począwszy od międzynarodowego prawa publicznego a skończywszy na administracyjnym prawie wewnętrznym.

W **ujęciu dogmatycznoprawnym** badanie administracji jest prowadzone z punktu widzenia 3 podstawowych gałęzi prawa (prawo cywilne, prawo karne, prawo administracyjne). Na szczególną uwagę zasługują analizy prowadzone z punktu widzenia prawa administracyjnego, którego specyfika wiąże się z brakiem 1 kodyfikacji normującej zagadnienia ogólne (istnieją natomiast kodeksy regulujące poszczególne postępowania administracyjne), tak jak to jest w prawie cywilnym (Kodeks cywilny) lub prawie karnym (Kodeks karny).

Wpływ nauk prawnych na badanie administracji (3)

Analizy prowadzone z punktu widzenia prawa administracyjnego można podzielić wg następującej typologii:

- Działania podejmowane w sferze wewnętrznej i sferze zewnętrznej administracji publicznej (kryterium sfery działania);
- Działania władcze, działania niewładcze i działania świadczące (kryterium zastosowania władztwa administracyjnego);
- Działania o charakterze konstytutywnym i działania o charakterze deklaratoryjnym (kryterium wpływu podmiotu działającego na powstanie, zmianę lub ustanie stosunku prawnego);
- Działania związane i działania podejmowane w warunkach uznania administracyjnego (kryterium stopnia związania działającego podmiotu prawem);
- Działania samodzielne i działania realizowane w warunkach współdziałania (kryterium współpracy działającego podmiotu).

Metody wykorzystywane w badaniu administracji (1)

Stosowanie poszczególnych – różnorodnych - metod badawczych w zakresie nauk administracyjnych wynika ze złożonego przedmiotu ich zainteresowania, czyli systemu administracji publicznej.

Do aspektów zainteresowań badawczych nauk administracyjnych zalicza się:

- 1) Opis rzeczywistości struktury i funkcjonowania administracji publicznej uwzględniający cele jej działania.
- 2) Określenie prawidłowości występujących w zakresie struktur i funkcjonowania administracji, a w tym zakresie formułowanie obiektywnych twierdzeń dot. administracji jako całości oraz poszczególnych elementów jej podsystemu struktury.

Zastosowanie poszczególnych metod badawczych jest ściśle uzależnione od określonych w badaniach celów, które są określane w problemie badawczym.

Metody wykorzystywane w badaniu administracji (2)

Jedną z istotnych metod badawczych określaną jest jako **metoda badania oglądowego**.

W ramach **metody badania oglądowego** wyróżnia się etapy:

- 1) Ustalenie granicy względnej badanego przedmiotu (np. analiza wydawania pozwoleń na budowę domu);
- 2) Ustalenie podstawy wyboru badanego przedmiotu za pomocą 1 lub kilku składników lub czynników wyznaczenia (np. przekraczanie przez stroszę terminu wydania decyzji o pozwolenie na budowę domu);
- 3) Ustalenie podstawy wyboru znamion (np. analiza terminowości wydawania decyzji administracyjnych);
- 4) Ogląd;
- 5) Wyniki oglądu, czyli twierdzenia monograficzne.

Eklektyzm badań nad administracją publiczną (1)

Eklektyzm - w badaniach naukowych (tak jak w sztuce) jest to łączenie w jedną całość niejednorodnych elementów mających swe źródło w różnych twierdzeniach i założeniach wywodzących się z 1 lub wielu dziedzin wiedzy.

W badaniach prowadzonych na gruncie nauk administracyjnych **eklektyzm** polega na sięganiu do różnorodnych metod badawczych w zależności od konkretnych potrzeb badawczych. W naukach administracyjnych występuje wiele paradygmatów, czyli przyjętych sposobów widzenia rzeczywistości administracyjnej. Mogą one ze sobą nawet konkurować, np. kwestia skuteczności działania a kwestia legalności działania.

Wielość konkurujących paradygmatów przyczynia się do wszechstronności badań nad administracją publiczną, ponieważ:

- 1) kieruje uwagę badaczy ku różnym problemom;
- 2) uwrażliwia uwagę badaczy na różnorodne zjawiska, których badanie może się przyczynić do rozwiązania interesujących ich problemów.